

תאריך: 23.4.2023
בתשובה נא לציין: 31706

CENTER FOR
THE DEFENCE OF
THE INDIVIDUAL

המוקד להגנת הפרט

مركز الدفاع عن الفرد

רחוב אבו עוביידה 4
ירושלים 97200
טל. 02.6283555
פקס. 02.6276317

شارع أبو عبيده ٤
القدس ٩٧٢٠٠
هاتف. ٠٢. ٦٢٨٣٥٥٥
فاكس. ٠٢. ٦٢٧٦٣١٧

mail@hamoked.org.il
www.hamoked.org.il

המוקד מודה למאות האנשים
והנופים בישראל ובעולם התומכים
בפעילותו. עיקר המימון מקורו
בישיות מדיניות זרות.

Founded by Dr. Lotte Salzberger
Registered Association
מיסודה של ד"ר לוטה זלצברגר
עמותה רשומה
استهة دلولة زلتسرغر -
مكتب الشكاوي - جمعية مسجلة

לכבוד

אלוף אליעזר טולדנו
אלוף פיקוד הדרום
צה"ל

בדוא"ל:

lishkataluf@gmail.com

שלום רב,

הנדון: בקשה לחדש את נוהל ביקורי חגים של ישראלים אצל משפחותיהם ברצועת עזה

1. המוקד להגנת הפרט מייצג מזה שנים רבות אזרחי מדינת ישראל ותושביה, המבקשים לצאת לעזה על מנת לבקר אצל בני משפחותיהם החיים ברצועה.
2. במסגרת מספר עתירות שהוגשו על ידי המוקד להגנת הפרט בשנים שקדמו להשתלטות חמאס על רצועת עזה, הותווה נוהל לביקורי חגים של ישראלים אצל בני משפחותיהם ברצועת עזה (להלן: **נוהל ביקורי חגים או הנוהל**) (ר', למשל, בג"ץ 10043/03; בג"ץ 1034/04; בג"ץ 552/05; בג"ץ 8451/06; בג"ץ 2823/07). לפי נוהל זה, כפי שהוא תואר על ידי פרקליטות המדינה בשלהי שנת 2004, ככלל, ובהיעדר מניעה ביטחונית, היו ישראלים רשאים לצאת לרצועת עזה, יחד עם בני זוגם וילדיהם הקטינים מתחת לגיל 18, על מנת לבקר אצל בני משפחותיהם מקרבה ראשונה במהלך שני החגים הגדולים על פי דתם, קרי במהלך עיד אל אדחה ועיד אל פיטר למוסלמים, ובמהלך חג המולד וחג הפסחא לנוצרים. העתק ממכתב מטעם פרקליטות המדינה מיום 25.11.2004 מצורף ומסומן א'.
3. נוהל ביקורי חגים נועד להגן לא רק על זכותם של ישראלים ובני משפחותיהם בעזה לחופש הדת והפולחן, אלא גם – ואף בעיקר – על זכותם לחיי משפחה. עובדה זו מצאה ביטוי בהחלטת המדינה מתחילת שנת 2005, לפיה, ככלל, במקרים בהם ביצוע הביקור באחד החגים לא התאפשר בשל נסיבות ביטחוניות, תיקבע תקופת ביקור חלופית. הלכה למעשה, הנוהל הבטיח לישראלים לפחות ביקור או שניים מדי שנה עם ילדיהם, הוריהם, אחיהם וסביהם שהתגוררו בעזה. העתק ממכתב מטעם פרקליטות המדינה מיום 3.3.2005 מצורף ומסומן ב'.
4. בעקבות ניצחון חמאס בבחירות למועצה המחוקקת הפלסטינית בינואר 2006 והשתלטותו של חמאס על רצועת עזה באמצע שנת 2007, השתנתה מדיניות ישראל בנוגע לתנועת אנשים בין שטחה לשטח רצועת עזה. השינוי במדיניות התנועה באה לידי ביטוי בהחלטה (ב/34) של ועדת השרים לביטחון לאומי מיום 19.9.2007, לפיה 'יוטלו הגבלות... על שלטון החמאס... ותוטל מגבלה על תנועת אנשים מהרצועה ואליה'. מדיניות זו התבטאה בעיקר בירידה חדה בתנועת פלסטינים בין עזה לישראל (ובין עזה לגדה המערבית, דרך ישראל). ירידה זו החלה עוד בטרם השתלטות חמאס על הרצועה; כבר במרץ 2006

הפסיקה ישראל לאפשר לתושבי עזה להיכנס לישראל לצורכי עבודה. אך בהמשך, לאחר השתלטות חמאס על הרצועה, גם צומצמה המדיניות בעניין כניסת ישראלים לעזה, בפרט על ידי ביטולו של נוהל ביקורי חגים.

5. כך, החל מקיץ 2007 ועד היום, ככלל, ישראלים בגירים שאינם נשואים לתושב עזה (קרי, ישראלים עליהם לא חל נוהל "משפחות חצויות"), זכאים לצאת לרצועה (שלא לצורך עבודה), רק אם אחד מבני משפחותיהם מקרבה ראשונה החי ברצועה מתחונן, חולה במחלה קשה או מת. אף בהתקיים אחד מאותם מקרים הומניטריים חריגים, שהייתם של ישראלים בעזה מוגבלת לשלושה ימים בלבד. מאידך, באם לא מתקיים אחד מאותם תנאים, לא מתאפשר לישראלים מעל גיל 18 שאינם נשואים לתושב עזה לבקר אצל הוריהם, אחיהם, סביהם או אף ילדיהם החיים ברצועה. נקודה.

6. במהלך חמש השנים שלאחר השתלטות חמאס על רצועת עזה, בית המשפט העליון דחה מספר עתירות במסגרתן התבקש להורות על חידוש נוהל ביקורי חגים. למשל, בבג"ץ 7235/09 **המוקד להגנת הפרט נ' אלוף פיקוד הדרום** (פורסם בנבו, 16.9.2009), בית המשפט העליון מצא כי "לא קמה עילה להתערב" במדיניות האוסרת "על כניסתם של ישראלים לרצועת עזה, לצורך ביקור קרובי-משפחתם בחג המוסלמי עיד אלפטר", וזאת "כל עוד עומדת המציאות הביטחונית בעינה" (שם). בית המשפט העליון העיר כי "אין לכחד כי איסור על ביקורי קרובים, המקיף ביסודו של דבר בעיקר את אזרחי ישראל הערבים, גורע מזכויות מוגנות ופגיעתו קשה. עם זאת, בהתחשב בסכנות הממשיות אשר טמונות בהתרת הביקורים, וכן נוכח העובדה שהמשיבים בוחנים את מדיניותם מעת לעת, איננו סבורים כי פגיעה זו עולה במידתה על הנדרש" (שם).

7. בית המשפט העליון הגיע לאותה המסקנה כעבור שלוש שנים, במסגרת בג"ץ 5649/12 **חמדאן נ' אלוף פיקוד הדרום** (פורסם בנבו, 16.8.2012). לדבריה של המשנה לנשיאה נאור (כתוארה דאז), "צר לנו על הפרידה המתמשכת בין העותרים וקרוביהם. . . . [אשר] נמצאים במרחק נסיעה קצר מכאן. כמעט – הושט היד וגע בס. ואולם מרחק הנסיעה הקצר נראה רחוק כמו מסע אל מעבר להררי חושך. הכאב הוא מובן ונוגע ללבנו, אך לא נוכל לסייע לעותרים" (שם). וזאת, משום שעל אף חלוף הזמן מאז מתן פסק הדין בבג"ץ 7235/09, "המצב הביטחוני לא הוטב. [על כן] לא נותר לנו אלא לחזור על דברים שנאמרו בעבר: בהתחשב בסכנות הממשיות הטמונות בהתרת הביקורים, ונוכח העובדה שהמשיבים בוחנים את מדיניותם מעת לעת – אין מקום להתערבותנו" באיסור על ביקורי ישראלים בעזה בעיד אל-פיטר (שם).

8. בין אם המצב הביטחוני השורר בין ישראל ורצועת עזה "הוטב" אם לאו, ניכר כי במהלך השנה האחרונה נבחנה המדיניות בנוגע לתנועת אנשים בין שני השטחים, וכי הוחלט לשנותה משמעותית. שכן, במסגרת החלטתה מס' 1328 מיום 27.3.2022, קבעה ממשלת ישראל כי "יוקצו היתרים, מתוכם היתרים המאפשרים לינה, להעסקתם של 20,050 עובדים פלסטינים מרצועת עזה, בהיתר כדין". בהתאם להחלטה זו, עלתה באופן חד כמות היציאות של אנשים מעזה לישראל, דרך מעבר ארז. על פי נתונים שנאספו ופורסמו על ידי משרד האו"ם לתיאום עניינים הומניטריים ("OCHA"), מספר היציאות של אנשים מעזה

לישראל בשנת 2022 עמד על כ-424,000, שהינו המספר השנתי הגבוה ביותר מאז שנת 2004 (אז היו כ-521,000 יציאות), ושמהווה עלייה של כמעט פי חמישה מהמספר השנתי הממוצע של יציאות אנשים מעזה לישראל שחל בין השנים 2007-2021 (שעמד על כ-88,000 יציאות בשנה). לא זו אף זו, בכל אחד מהחודשיים האחרונים בשנת 2022 ושלושת החודשים הראשונים בשנת 2023, מספר היציאות של אנשים מעזה לישראל היה גבוה מהמספר החודשי הממוצע של יציאות כאלו שחל בשנת 2004 (אז עמד המספר על כ-43,400 יציאות בחודש). העתק מהחלקים הרלוונטיים של שלושה דו"חות שפורסמו באתר של "OCHA" (<https://www.ochaopt.org/updates>), מצורפים ומסומנים ג'.

9. כפי שעולה מהנתונים הללו, קצב התנועה של אנשים בין עזה לישראל הוחזר במהלך השנה האחרונה לקצב שלא נראה מאז ערב ההתנתקות של ישראל מהרצועה (ר' גם <https://www.ochaopt.org/data/crossings>). מדובר בשינוי המשמעותי ביותר במדיניות ישראל בנוגע לתנועת אנשים בין שטחה לשטח רצועת עזה שהונהג מזה 15 שנה. קשה להאמין ששינוי כה דרמטי במדיניות ובמציאות היומיומית במעבר ארז אינו משקף שינוי משמעותי בהערכתם של גורמי הביטחון והדרג המדיני בנוגע למידת הסיכון הביטחוני שנובע מתנועת אנשים בין ישראל לעזה.

10. אולם, לעומת ההקלות המשמעותיות הנוהגות לאחרונה בנוגע לכניסתם של תושבי עזה לישראל – בעיקר לצרכי עבודה ומסחר – טרם אומצו הקלות מקבילות בנוגע ליציאתם של ישראלים לעזה לצורך ביקורים משפחתיים (ר' בג"ץ 8027/21 אבו אלטייף נ' אלוף פיקוד הדרום (פורסם בנבו, 5.1.2023) (שם נדחתה עתירה במסגרתה המדינה התבקשה להחיל על ישראלים בגירים שאחד מהוריהם חי בעזה, את נוהל "משפחות חצויות", המאפשר לישראלים שהינם נשואים לתושבי עזה וכן לילדיהם הקטינים להתגורר ברצועה או לחלופין לבקר בה באופן תכוף וסדיר)).

11. **על כן, אנו מבקשים כי נוהל ביקורי חגים יחודש, כך שיתאפשר לישראלים לצאת לעזה יחד עם בני זוגם וילדיהם הקטינים כדי לבקר אצל בני משפחותיהם במהלך שני החגים הגדולים על פי דתם.**

12. חידוש נוהל ביקורי חגים יאפשר לישראלים שבמשך שנים רבות לא ראו את הוריהם, את אחיהם, את סביהם ואף את ילדיהם תושבי הרצועה – משום שלא התקיים בעניינם אחד התנאים ההומניטריים החריגים הנ"ל – להיפגש עם יקיריהם בעזה מדי שנה, ועל ידי כך לממש (אם כי באופן חלקי) את זכותם החוקתית לחיי משפחה.

13. אף אם נניח כי עדיין ישנן "סכנות" מממשיות הטמונות בהתרת הביקורים של ישראלים בעזה במהלך החגים, לא נראה כי סכנות אלו עודן מצדיקות הפגיעה החמורה בזכויות יסוד של ישראלים לחיי משפחה, לחופש הפולחן ולחופש התנועה שנגרמו כתוצאה מביטול נוהל ביקורי חגים (בג"ץ 5649/12, הנ"ל; גם ר' בג"ץ 7235/09, הנ"ל). כאמור, מדיניות התנועה בין ישראל לעזה השתנתה באופן משמעותי מאז דחייתן של העתירות בבג"ץ 5649/12 ובבג"ץ 7235/09, הנ"ל: מספר היציאות של אנשים מעזה לישראל בשנת 2022 היה פי כמעט 7 ממספר היציאות בשנת 2012, ופי 15 ממספר היציאות בשנת 2009 (ר' נספח ג', לעיל).

כך, העלייה היחסית הצפויה בכניסות ישראלים לעזה כתוצאה מחידוש נוהל ביקורי חגים תעלה בקנה אחד עם העלייה האמורה בכניסות תושבי עזה לישראל. זאת ועוד, ביקורי ישראלים בעזה במהלך החגים הגדולים במתכונת המתבקשת כעת, דווקא התאפשרו בשנים בהן קצב התנועה של אנשים בין ישראל ועזה היה פחות מהקצב שחל בשנת 2022 וכן מהקצב שחל בשלושת החודשים הראשונים בשנה הנוכחית (ר' נספח ג', לעיל).

14. אם בכל זאת יוחלט כי טעמים ביטחוניים מונעים את חידושו של נוהל ביקורי חגים, אז לחלופין נבקש כי לתושבי עזה יותר להיכנס לישראל כדי לבקר אצל בני משפחותיהם מקרבה ראשונה שהינם אזרחי ישראל ותושביה, במהלך שני החגים הגדולים על פי דתם. וזאת, כפי שהותר למספר מוגבל של תושבי עזה בחג הפסחא ובחג הקורבן בשנה שעברה (ר' עניין **אבו אלטייף**, הנ"ל (פרוטוקול הדיון מיום 3.1.2023, שורות 11-20 בעמ' 4).

העתק מארבעת העמודים הראשונים של פרוטוקול הדיון מיום 3.1.2023 בעניין **אבו אלטייף**, הנ"ל, מצורף ומסומן ד'.

15. למענה מפורט ומהיר, נודה.

בכבוד רב,

אהרון מיילס קורמן, עו"ד

לוט:

טופס פרטים למילוי פניית ציבור;

המסומנים א'-ד'.

העתקים:

אלוף רסאן עליאן, מתאם פעולות הממשלה בשטחים, בדוא"ל;

אלוף משנה משה טטרו, ראש מנהלת התיאום והקישור לרצועת עזה, בדוא"ל.